

CELEBRANT LES 'NORMES'

Jeroni Salom

Deu ser per allò que els humans som, a parer de Carl Jung, animals simbòlics que tenim força retirada a brufar dades i dates assenyalades. Ens cuinam diades destinades a recordar i homenatjar fets, situacions o personatges sobresortints. Res a dir si serveixen per honorar esdeveniments o figures que han obrat per al bé comú.

Enguany s'escau el centenari de la publicació (24 de gener de 1913) de les anomenades *Normes ortogràfiques* (entre les firmants de les quals hi havia dos mallorquins il·lustres, mossèn Antoni M. Alcover i Miquel dels Sants Oliver) que varen reorganitzar el caos ortogràfic en què havia vegetat la llengua catalana al llarg del segle XIX, quan l'empremta del que coneixem per Renaixença (almenys a Catalunya) va creure possible rescatar la llengua de la ignonímia, ordi de bell nou una literatura d'alçada europea (tot i que fa una mica de vertigen pensar que mossèn Jacint Verdaguer és contemporani de Charles Baudelaire i Walt Whitman), i recuperar per a la Catalunya moderna la personalitat política i jurídica de què ja

havia gaudit en els temps medievals (és en el segle XIX que sorgeix el catalanisme o nacionalisme, tant fa el nom, amb teòrics com Valentí Almirall).

► **A mesura que la cultura escrita** en llengua catalana, a cavall dels segles XIX i XX, va assolint uns nivells de solidesa i qualitat notables, després de la forçada dormida dels segles de decadència (nom que no accepten a hores d'ara els estudiosos novells; l'usam a tall de comodí), en què els corrents i moviments artístics, ideològics que apareixen, el modernisme, el noucentisme, airegen els fonaments de la tradició pròpia, es fa evident la necessitat de disposar, no ja una llengua normal, usada en els àmbits formals, com l'escola o l'administració, sinó d'una miserable regulació ortogràfica i gramatical unificada i sancionada per l'autoritat competent. La llengua, durant el segle XIX, havia sobreviscut enmig del desconcert (cada escriptor com aquell qui diu escrivia com li rotava), empeltada de manlleus del castellà, ignorada, a nivell escrit, per la majoria de la població.

Recordem que el 1911 es va crear la Secció Filològica de l'Institut d'Estudis Catalans, el primer president de la qual va ser mossèn Alcover, que va ser l'encarregada de confegir la que es convertiria en l'ortografia diríem normativa de la llengua catalana. Encara que les *Normes* es varen publicar com a d'autoria anònima, més o menys tothom hi va veure al

No s'ha fet mai cas dels consells del savi i malaguanyat professor Joan Solà, que no es va cansar de repetir que l'ortografia és la part més secundària d'una llengua

darrere la mà Pompeu Fabra, un dels lingüistes més preparats del seu temps en terres hispàniques. La redacció no va ser una tasca fàcil (pel cap baix, els estudiosos ens parlen de set redaccions diferents), ni el consens entre els ponents va ser total. Mossèn Alcover, per exemple, les va acceptar i adoptar, encara que en discrepàs en algun punt; més endavant se'n va desdir, per motius diversos. Sempre va haver-hi, d'altra banda, els anti-normistes recalitrants.

► **En tot cas, aquelles 'Normes'** ens han permès tenir una ortografia fixada i uniforme, respectuosa de la diversitat, sens dubte tocada d'incoherències, ni més "fàcil" ni "difícil" que qualsevol altra, qui sap si objecte de revisió i actualització en temps no llunyans. Que les *Normes ortogràfiques* han reportat un enorme benefici és indiscutible, però som en un país curiós, donat a perdre energies i bregues en afers menors, com és ara focalitzar en excés la competència lingüística en el domini més o menys apte de l'ortografia; no s'ha fet mai cas dels consells del savi i malaguanyat professor Joan Solà, que no es va cansar de repetir que l'ortografia és la part més secundària d'una llengua; el moll de l'ós l'hauríem de trobar en els recers de la sintaxi, del lèxic o de la bona puntuació.